

Janina Błachut

Sprawozdanie z kolokwium habilitacyjnego adwokata dra Leszka Sługockiego

Palestra 30/7(343), 65-68

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

katnego" poradnictwa prawnego, prowadzonego przez tzw. biura porad.

Sytuacja materialna adwokatów emerytów wymaga natychmiastowej poprawy, a w szczególności sytuacja kolegów należących do tzw. „starego portfela”. Istnieje konieczność podniesienia jakości wykonywanego zawodu i poziomu etycznego oraz warunków wykonywania zawodu, które niekiedy są wręcz katastrofalne.

Adwokatura powinna wnieść znaczący wkład w dzieło tworzenia i funkcjonowania prawa w ramach ustawowych uprawnień. Nie należy tolerować postaw awanturniczych i politycznie szkodliwych, a także prób wprowadzenia adwokatury w nurt ludzi szukających oparcia w walce z władzą i państwem. Do programu PZPR należy wprowadzić zapis następującej treści: „Partia opowiada się za rozszerzeniem i pogłębieniem samorządności konstruktywnej i realnej”.

Przedstawiano też sytuację środowiska w aspekcie spraw dyscyplinarnych Izby i zdarzających się zachowań łamiących etykę zawodową. Przytoczone dane dotyczące poleceń Ministra Sprawiedliwości o wszczęciu postępowań dyscyplinarnych. Następnie akcentowano potrzebę zapewnienia stabilności prawa i potrzebę opowiedzenia się przez Partię za takim stanowiskiem.

Poruszano kwestię rekomendacji członków Stronnictwa Ludowego do władz warszawskiej adwokatury, sprawę odznaczeń państwowych dla adwokatów oraz bolesny problem emerytów „starego portfela”.

Dyskutanci ustosunkowali się do tekstu Programu Partii w kwestiach związanych z zapisem dotyczącym uregulowań zapewniających wychodzenie z kryzysu ekonomicznego kraju. Stwierdzili, że program w tej części jest zbyt optymistyczny i należałoby ten fragment poddać weryfikacji, podkreślając jednocześnie, że bez zaangażowania właściwych i odpowiedzialnych ludzi wykonanie zadań będzie niemożliwe.

Poruszono też problem samorządności i postulowano jej rozszerzenie przez większą demokratyzację i bezpośredniość różnych form życia społeczno-zawodowego.

Na zakończenie głos w dyskusji zabrał tow. Jerzy Jankowski, który przedstawił problemy, jakimi powinna się zająć organizacja Partyjna przy Okręgowej Izbie Adwokackiej w Warszawie oraz adwokatura rozumiana jako struktura zawodowa. Mówca stwierdził, że Partii zależy na opiniotwórczej roli adwokatury w procesie tworzenia i doskonalenia prawa, zależy jej również na szerokim udziale adwokatów i ich aktywności w różnych płaszczyznach życia politycznego i społecznego. Jednocześnie zaakcentował, że wszelkie destrukcyjne i nieodpowiedzialne zachowania nie mogą mieć miejsca. Podkreślił stanowczość, z jaką będą podejmowane wszelkie konsekwencje wobec osób naruszających zasady etyki i normy ustawy samorządowej. W końcu wezwał organizację partyjną do dokonania rozeznania i oceny sytuacji politycznej w środowisku adwokatury warszawskiej.

Zebrań podsumował I sekretarz POP W. Toczyński i dziękując wszystkim zebranych za przybycie, stwierdził, że obecne zebranie jest początkiem podobnych zebrań m. in. przed zbliżającą się kampanią wyborczą w adwokaturze.

Janusz A. Mika

2.

SPRAWOZDANIE Z KOŁOKWIUM HABILITACYJNEGO ADWOKATA DRA LESZKA ŚLUGOCKIEGO

W dniu 27 stycznia 1956 r. przed Radą Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie odbyło się kolokwium habilitacyjne adwokata dra Leszka Ślugockiego z Łodzi. Dr Leszek Ślugocki wystąpił z wnioskiem

o otwarcie przewodu habilitacyjnego na podstawie rozprawy „Kara grzywny samoistnej i jej wykonanie”, wydanej w formie książkowej przez Wydawnictwo Prawnicze (Warszawa 1984), oraz na podstawie własnego dorobku naukowego.

Rada Wydziału Prawa i Administracji UJ na posiedzeniu w dniu 1 kwietnia 1985 r. powołała Komisję do przeprowadzenia przewodu habilitacyjnego, która po zapoznaniu się z dorobkiem naukowym oraz przedmiotem i zakresem rozprawy habilitacyjnej dra Leszka Ślugockiego postanowiła na posiedzeniu w dniu 10 czerwca 1985 roku przedstawić Radzie Wydziału Prawa i Administracji UJ wnioszek o wszczęcie przewodu habilitacyjnego i powołanie recenzentów. Recenzentami zostali: prof. dr hab. Kazimierz Buchała z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, prof. dr hab. Andrzej Marek z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz prof. dr hab. Leon Tyszkiewicz z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Prof. dr hab. K. Buchała w swej recenzji stwierdza m. in., że „rozprawa habilitacyjna jest pierwszą poważniejszą pozycją naukową poświęconą karze grzywny samoistnej od czasu obowiązywania kodeksu karnego z 1969 r., a pierwszą w ogóle, która traktuje temat także od strony wykonania tej kary. Aż dziw bierze, że ta kara nie doczekała się wcześniej należytego jej opracowania, mimo że kodeks karny z 1969 r. wyeksponował jej rolę w rzędzie kar bez pozbawienia wolności, natomiast kilku opracowań doczekała się kara ograniczenia wolności oraz inne wolnościowe środki polityki karnej. Działo się tak prawdopodobnie dlatego, że sądzono, iż kara grzywny samoistnej, znana dobrze teorii i praktyce sądowej, nie zawiera żadnych lub prawie żadnych problemów, które wymagałyby rozważenia. Mylono się gruntownie, czego dowodzi recenzowana praca, a czego świadectwem są także prace w literaturze obcej poświęcone tej karze.”

Omawiając strukturę pracy, prof. dr hab. K. Buchała podkreśla, iż warstwa dogmatyczna obejmująca rozważania na temat grzywny samoistnej w systemie kar kodeksu karnego z 1932 i 1969 r. oraz badania prawnoporównawcze nad karą grzywny samoistnej w systemach prawnych krajów socjalistycznych i niektórych krajów kapitalistycznych, nie ograniczają się tylko do opisu ustawodawstwa, lecz zawierają też wnikliwą analizę problemów. Autor analizuje karę grzywny samoistnej na tle jej miejsca w systemie, zakres jej stosowania, dyrektywy jej wymiaru oraz jej wykonanie. Aspekty zaś prawnoporównawcze ułatwiają jej wartościowanie w systemie środków polityki kryminalnej.

Badania empiryczne według prof. dr hab. K. Buchały stanowią mocną stronę pracy. Ich koncepcja, użyte narzędzia badawcze, analiza wyników doprowadziły do ciekawych i nowatorskich stwierdzeń w rodzaju np. takich, jak „większa efektywność tej kary, mierzona powrotnością do przestępstwa w okresie 5 lat, aniżeli innych kar, niewystarczająca indywidualizacja tej kary w etapie jej wymierzania, co prowadzi do zbyt licznego wykonywania kar zastępczych i niewystarczającego korzystania z art. 54 § 1 k.k., określanie w sytuacji art. 54 § 1 k.k. nieprawidłowo kary zastępczej, zbyt łagodne traktowanie sprawców powrotnych, niezaliczanie okresów zatrzymania, wadliwe uzasadnienia wymiarów kary grzywny samoistnej.” Autor pracy sformułował także wiele wniosków *de lege ferenda*. Niektóre z nich zostały już uwzględnione, inne zaś, zaaprobowane przez zespół prawa karnego wykonawczego, czekają na realizację. W konkluzji prof. dr hab. K. Buchała stwierdza, że praca stanowi wartościową pozycję naukową, wnoszącą nowatorski twórczy wkład w rozwój prawa karnego i prawa karnego wykonawczego. Dorobek naukowy habilitanta uważa za bardzo obszerny i wskazujący na gruntowną znajomość wiedzy z zakresu kryminologii, penitencjarystyki oraz prawa wykonawczego.

Prof. dr hab. Andrzej Marek w swej recenzji podkreśla wyraźnie, iż jedną z największych zasług rozprawy dra L. Sługockiego jest obalenie mitu, że kara grzywny samoistnej jest karą łagodną i prostą w wykonaniu. Konkluzje autora, że w wyniku wadliwego stosowania kary grzywny samoistnej przestała ona być karą osobistą, gdyż jej ciężar pada głównie na rodziny skazanych, oraz twierdzenie, że wykonywanie zastępczej kary pozbawienia wolności za grzywnę samoistną jest porażką wymiaru sprawiedliwości — uznaje recenzent za uzasadnione.

Prof. dr hab. Andrzej Marek zgadza się z autorem co do oceny ustawowych rozwiązań (w zakresie dotyczącym kary grzywny samoistnej) za wadliwe i nie odpowiadające deklarowanym założeniom. W recenzji podkreślana jest gruntowność przeprowadzonych badań, wszechstronność i poprawność stosowanych metod i technik badawczych, gwarantujących w pełni weryfikację wyników. Rezultatem przeprowadzonych badań jest uzyskanie dokładnej charakterystyki populacji osób skazanych na karę grzywny samoistnej, struktury przestępczości, za którą wymierza się tę karę, wysokości wymierzanych grzywien w relacji do zarobków i sytuacji materialnej skazanych oraz orzekania kary grzywny przy zastosowaniu specjalnych przepisów — art. 54 § 1, art. 57 § 1, art. 61 k.k.

Zdaniem recenzenta słusznie dr L. Sługocki opowiada się za znacznym rozszerzeniem praktyki rozkładania grzywien na raty, postulując unormowania w kierunku zgodnym z treścią art. 155 § 3 k.k.w., w stosunku do którego norma art. 85 § 2 k.k. jest zbyt rygorystyczna. W podsumowaniu prof. Marek stwierdził, że rozprawa dra L. Sługockiego jest gruntownym i rzetelnym studium obejmującym orzekanie i wykonanie kary grzywny w prawie polskim. Wypełnia ona poważną lukę w naszej literaturze naukowej i jest istotnym wkładem autora w rozwój nauki prawa karnego na ważnym wycinku jej powiązania z naukami kryminologicznymi.

Zdaniem trzeciego recenzenta prof. dra hab. Leona Tyszkiewicza praca dra L. Sługockiego zasługuje na zdecydowanie pozytywną opinię. Przemawiają za tym różne okoliczności, które recenzent ujął w następujących punktach: 1) temat pracy został trafnie wybrany, wypełnia on bowiem istotną lukę w naszym piśmiennictwie karnistycznym i dotyczy środka karnego, którego rola w współczesnym systemie kar jest doniosła; 2) pracę cechuje wszechstronność ujęcia badanego przedmiotu. Ukazano w niej problematykę prawnodogmatyczną i prawnoporównawczą kary grzywny, a także naświetlono szeroko praktykę orzekania jej i wykonania. Podjęto także próbę oceny skuteczności tego środka penalnego; 3) metodologia pracy jest nienaganna, rozważania o charakterze prawniczym są precyzyjne i wnikliwe. W warstwie empirycznej pracy prawidłowo zebrano podstawowy materiał badawczy, opracowano go właściwie i z reguły poprawnie zinterpretowano wyniki; 4) część empiryczna pracy obejmuje stosunkowo znaczną liczbę osób (157 — skazanych w 1970 r., 159 — skazanych w 1978 r. i 100 osób odbywających karę na przełomie lat 1979—1980) odbywających zastępczą, w stosunku do kary grzywny, karę pozbawienia wolności; 5) pracę kończą istotne wnioski mające znaczenie naukowe i praktyczne.

Wszyscy trzej recenzenci stwierdzili, że zarówno rozprawa habilitacyjna jak i pozostały dorobek naukowy dra L. Sługockiego czynią zadość wymaganiom ustawowym, i dlatego wnoszą o jego dopuszczenie do kolokwium habilitacyjnego.

Kolokwium habilitacyjne odbyło się na posiedzeniu Rady Wydziału Prawa i Administracji pod przewodnictwem dziekana prof. dra hab. Wojciecha M. Bartła. Wzięli w nim udział wszyscy trzej recenzenci oraz uprawnieni samodzielnie pracownicy naukowcy.

Jako pierwsi zabrali głos recenzenci przedstawiający recenzję pracy habilitacyjnej oraz ocenę dorobku naukowego habilitanta. Następnie Rada Wydziału została poinformowana przez dziekana prof. dra hab. W. M. Bartla o podjęciu przez Komisję Rady Wydziału jednogłośnej decyzji o dopuszczeniu dra L. Sługockiego do kolokwium habilitacyjnego.

Po poproszeniu na salę dra L. Sługockiego rozpoczęła się część kolokwium z udziałem habilitanta. Zwracano się do habilitanta z pytaniami, jakie jest jego stanowisko w następujących kwestiach wysuniętych przez poszczególnych członków Komisji:

Prof. dr hab. A. Marek — ocena funkcji kary grzywny w Polsce oraz w innych krajach socjalistycznych; wady i zalety stawek dziennych.

Prof. dr hab. L. Tyszkiewicz — stanowisko wobec toczącej się dyskusji na temat represyjności naszego systemu karnego.

Prof. dr hab. K. Buchała — czy można sformułować ogólną zasadę, że karę grzywny można wymierzać tylko wtedy gdy jest ściągalna?; stanowisko w kwestii obligatoryjnego wymierzania kary grzywny; sformułowanie przesłanek kary zastępczej w miejsce nieściągalnej grzywny.

Prof. dr hab. T. Hanausek — problematyka „ciemnej liczby przestępczości”.

Prof. dr hab. S. Piąza — czy możliwe byłoby w PRL wprowadzenie zmiany kary pozbawienia wolności na karę grzywny.

Prof. dr hab. S. Waltoś — czy uważa grzywnę za najłagodniejszą karę?

Prof. dr hab. M. Borucka-Arctowa — problem materiału badawczego empirycznego, który w pracy nie został zbyt mocno wyeksponowany.

Prof. dr hab. A. Kostecki — czy możliwe jest zastosowanie aparatury podatkowej do obliczania wysokości grzywny, relatywizując ją jednocześnie do dochodów.

Prof. dr hab. L. Łysiak — czy w sytuacji dużej niestabilizacji walutowej w naszym kraju i zmienności wysokości zarobków postulowanie poszerzenia stosowania kary grzywny z jednoczesnym wymierzeniem jej stosownie do możliwości płatniczych osoby jest możliwe?

Doc. dr M. Rudnik — czy kara grzywny może mieć jakieś aspekty penitencjarne, mimo że karą penitencjarną nie jest.

Habilitant udzielał odpowiedzi na kolejno stawiane pytania, przy czym wobec wyczerpujących i satysfakcjonujących odpowiedzi niektóre z nich nie zostały doprowadzone do wyczerpania kwestii.

Kolokwium uznane zostało za dobre i interesujące. Po przeprowadzeniu tajnego głosowania dziekan Wydziału Prawa i Administracji UJ prof. dr hab. W. M. Bartel poinformował dra L. Sługockiego o nadaniu mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk prawnych w zakresie prawa karnego materialnego.

Zabierając głos habilitant podziękował Radzie Wydziału, dziekanowi Prof. dr hab. W. M. Bartłowi, recenzentom i Komisji za ich łaskawość wobec niego i za zaszczyt, jaki dzięki nim dostąpił. Zapewnił także wszystkich zebranych, iż w dalszym ciągu kontynuował będzie prace naukowe w dziedzinach będących przedmiotem jego zainteresowań.

Janina Błachut

3.

NOWELIZACJA KODEKSU MORSKIEGO

Do Sejmu wpłynął rządowy projekt noweli do ustawy-Kodeks morski z 1961 r. Ta pierwsza w historii Polski kodyfikacja przepisów regulujących stosunki prawne związane z żeglugą morską, jako jedna z najnowocześniejszych, zyskała duże